

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на земеделието и храните
Център за оценка на риска
по хранителната верига

Анализ на данните от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи за периода: 01.07 – 31.07.2025 г.

Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF) е основен механизъм на Европейския съюз за защита на общественото здраве чрез навременен обмен на информация при установяване на рискове, свързани с храни, фуражи и материали, предназначени за контакт с храни. Съгласно Регламент (ЕС) 2019/1715¹, RASFF е част от Информационната система за управление на официалния контрол (IMSOC) и функционира чрез електронната платформа iRASFF, която осигурява структурирана, правно регламентирана комуникация между компетентните органи на държавите членки и институциите на ЕС. Чрез iRASFF се улеснява бързото предаване на нотификации, проследимостта на мерките и координацията при управление на рискове, като по този начин се повишава ефективността на официалния контрол в рамките на единния пазар.

Прегледът на данните получени от RASFF системата за периода 01.07 – 31.07.2025² г., показва че са валидирани от ЕС общо **477 нотификации**, разпределени както следва:

- **Храни:** 444 нотификации;
- **Фуражи:** 17 нотификации;
- **Материали, предназначени за контакт с храни:** 16 нотификации (Фиг. 1).

Фигура 1. Брой нотификации за периода от 01.07 до 31.07.2025 г. по отношение на разпределението по групи

¹ Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/1715 на Комисията от 30 септември 2019 година за определяне на правила за функционирането на системата за управление на информацията относно официалния контрол и нейните компоненти

² Посочените данни са генерирани от системата към дата 07.08.2025 г. и следва да се тълкуват като текущо състояние на информацията, предвид нейния динамичен характер и възможността за промени в резултат на последващи действия и развитието на мерките, предприети по съответните нотификации.

Анализът на получените данни от системата RASFF показва ясно изразено преобладаване на нотификациите в категорията „Храни“ в сравнение с категориите „Фуражи“ и „Материали, предназначени за контакт с храни“, при които броят на сигналите е значително по-нисък. Това разпределение може да бъде свързано с по-голямото разнообразие и обем на продуктите в тази категория, както и с повишената чувствителност към рискове, свързани с безопасността на храните. Наблюдаваната тенденция отразява динамиката на потока от съобщения в рамките на системата RASFF и спецификата на съответните продуктови групи.

1. Храни

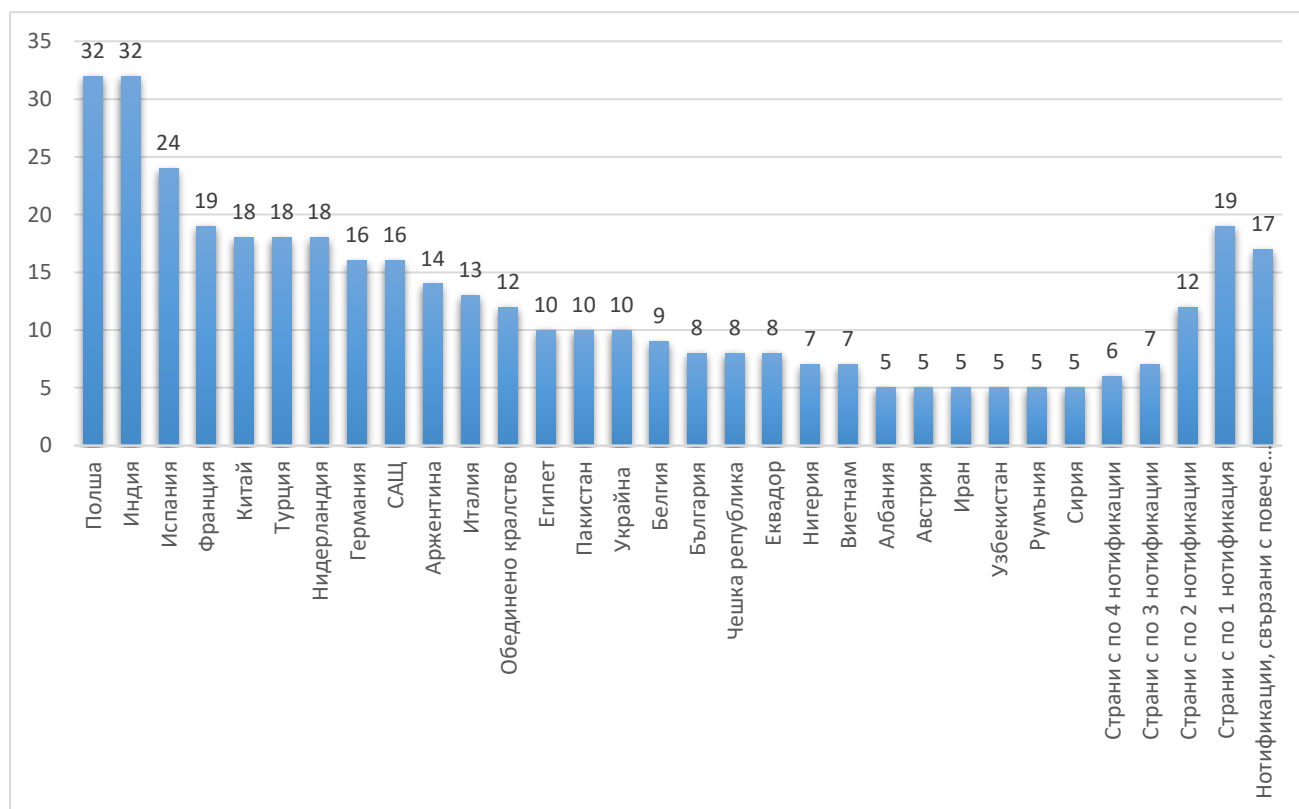
Разглеждането на нотификациите по категории храни за периода 01.07 – 31.07.2025 г. показва ясно концентрирани рискове в няколко ключови групи продукти. Най-много нотификации са регистрирани в категорията „Плодове и зеленчуци“ (74), следвана от „Ядки, продукти от ядки и семена“ (66) и „Птиче месо и продукти от птиче месо“ (40). Значително присъствие имат и „Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни“ (39), както и „Зърнени и хлебни изделия“ (36). Тези данни са в съответствие с наблюдения от предходни периоди, които сочат, че именно тези категории често са изложени на микробиологични рискове, остатъци от пестициди или химични замърсители. Също така, относително висок е броят на нотификациите при „Билки и подправки“ (30) и „Риба и рибни продукти“ (28), което подчертава необходимостта от непрекъснат мониторинг и контрол на тези продукти, поради тяхната чувствителност към замърсявания и специфични рискове за безопасността. По-нисък, но съществен брой сигнали са отчетени при категории като „Захарни изделия“ (18), „Месо и месни продукти (без птиче месо)“ (14) и „Мляко и млечни продукти“ (13), което показва, че контролът трябва да обхваща и по-широк спектър от хранителни продукти Фиг. (2).

Фигура 2. Брой нотификации за периода от 01.07 до 31.07.2025 г. по категории храни

Прегледът на видовете замърсители в хранителната верига показва, че биологичните опасности продължават да заемат водещ дял сред регистрираните нотификации. Сред тях, *Salmonella* запазва своята устойчива тенденция да бъде най-често съобщаваният патоген, което подчертава нейното значимо епидемиологично и обществено здравно значение. След микробиологичните рискове по честота се нареждат химичните замърсители, включително остатъци от пестициди, тежки метали и микотоксини. Те са особено характерни за растителни продукти като ядки, зърнени култури и подправки и представляват риск за здравето на потребителите, особено при продължителна експозиция. Част от нотификациите, макар и в по-малък дял, се отнасят до недекларирани алергени и наличие на чужди тела, които често са резултат от пропуски в производствения и опаковъчния процес, както и в системите за контрол на етикетирането. Тези наблюдения подчертават необходимостта от засилен мониторинг и прилагане на систематични превантивни мерки в цялата хранителна верига.

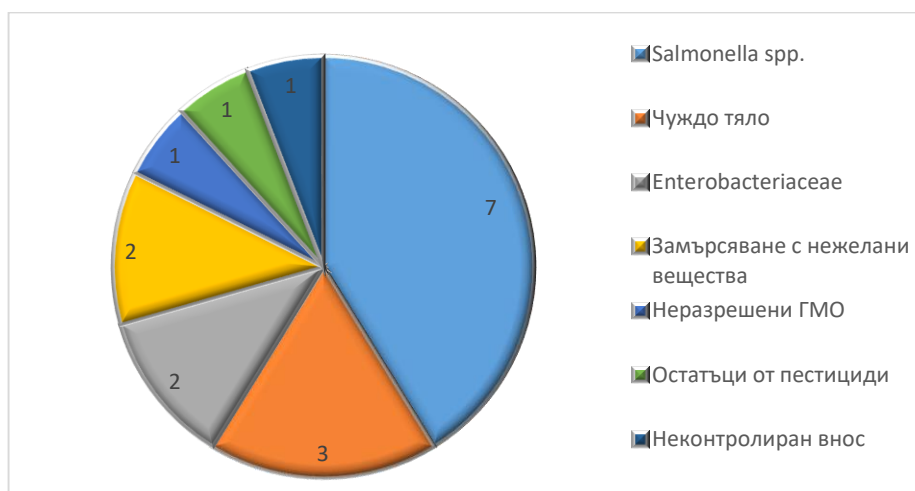
Анализът на разпределението на нотификациите в системата RASFF за месец юли 2025 г., които се отнасят до страната на произход на продуктите с установена конкретна опасност, показва отчетлива концентрация на сигнали, свързани както с трети страни, така и с държави-членки на Европейския съюз. Най-голям брой нотификации са отчетени за Полша и Индия (по 32), следвани от Испания (24), Франция (19), както и Китай, Турция и Нидерландия (по 18). Това разпределение показва, че рисковете за безопасността на храните не са ограничени до определени региони, а имат глобален характер. В тази връзка, особено важно е да се засили международното сътрудничество и да се осигури своевременен обмен на информация между компетентните органи. Укрепването на системите за мониторинг и координация остава ключов елемент за ефективно управление на риска и гарантиране на безопасността в цялата хранителна верига (Фиг.3).

Фигура 3. Брой нотификации за периода от 01.07 до 31.07.2025 г. по отношение на разпределението по страна на произход

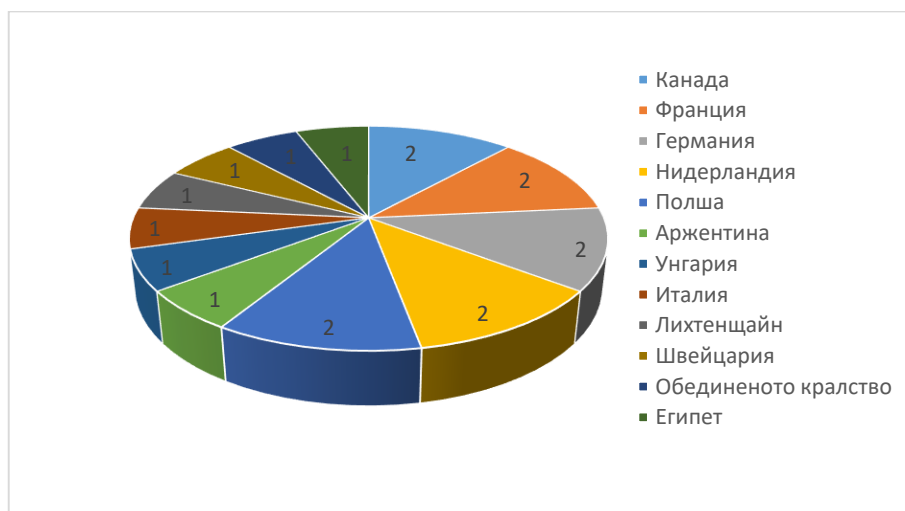
2. Фуражи

Прегледът на нотификациите в областта на фуражите показва ефективно функциониране на системата за контрол на тяхната безопасност, като същевременно идентифицира ключови направления, в които са необходими допълнителни усилия. Анализът на наличните данни разкрива, че микробиологичните замърсители продължават да представляват съществени рискове, особено при фуражните суровини. Налице е потребност от по-нататъшно развитие и усъвършенстване на системите за мониторинг и оценка, с цел повишаване на тяхната адаптивност спрямо променящите се рискови фактори и подобряване на проследимостта и контрола върху безопасността на фуражите във всички етапи на хранителната верига (Фиг. 4).

Фигура 4. Брой нотификации за периода от 01.07 до 31.07.2025 г. по вид опасност

Статистиката на броя нотификации за опасности във фуражи по страна на произход показва, че **Канада, Франция, Германия, Нидерландия и Полша** са водещи с по **2** нотификации всяка. Това предполага, че именно от тези страни са постъпили най-много фуражни продукти или суровини с установени несъответствия, като например наличие на **неразрешени ГМО (Канада), чужди тела (Франция, Нидерландия)** и **биологични замърсители като Salmonella (Германия, Полша)**. Тези данни могат да послужат като основа за насочване на усилията към страните с по-висока честота на несъответствия, с оглед засилване на мониторинга и превантивния контрол (Фиг. 5).

Фигура 5. Брой нотификации за периода от 01.07 до 31.07.2025 г. по отношение на разпределението по страна на произход

3. Материали, предназначени за контакт с храни

Обобщаването на данните от RASFF за нотификации, свързани с **материали в контакт с храни**, показва сериозна концентрация на случаи, свързани с **миграция на опасни вещества**, най-често **олово, кадмий, меламин, фталати и първични ароматни амини**.

Китай е доминиращ източник на проблемните продукти с 8 нотификации, свързани със съдове, прибори и кухненски аксесоари, при които са отчетени повишени нива на миграция на тежки метали и меламин. Най-често засегнати са изделия от пластмаса, при които са установени превишения на пределно допустимите нива (MRL) на вещества, застрашаващи здравето. Описаните рискове варират от „**потенциално сериозни**“ до „**сериозни**“, като основната опасност произлиза от **хронично натрупване на токсични елементи при продължителна употреба**.

4. Нотификации свързани с България

През разглеждания период са регистрирани общо **8 нотификации**, при които **България** е **посочена като страна на произход или е свързана страна** във връзка с установени несъответствия, свързани с безопасността на храните. Анализът на установените опасности включва различни микробиологични и химични замърсители, както и случаи на недекларирани алергени и неразрешени добавки в хранителните продукти. Данните потвърждават необходимостта от засилен контрол по цялата верига – от производството до крайната дистрибуция – и ясно подчертават нуждата от ефективна междуинституционална координация. Разнообразието на регистрираните несъответствия подчертават колко важно е поддържането на висок стандарт в процедурите по безопасност, за да се осигури надеждна защита на здравето на потребителите и доверие в пазара на храни.

Категория храни	Опасност	Произход/Свързана страна	Ниво на риск
Месо и месни продукти (с изключение на птиче месо)	<i>L. monocytogenes</i> в месни продукти	България	Не е сериозен
Птиче месо и продукти от него	<i>L. monocytogenes</i> в пържено пилешко филе от гърди	България	Не е сериозен
Захарни изделия	Неразрешени хранителни добавки (E407, E410, E415) в желеобразни сламки	Тайван, през Нидерландия и доставени в България	Сериозен
Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни	Високо съдържание на Куркумин в хранителни добавки	Швеция/разпространение в България	Потенциално сериозен
Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни	Алерген (лизозим, получен от яйца), който не е деклариран на етикета на хранителна добавка.	Италия/разпространение в България	Потенциално сериозен
Какао и какаови изделия, кафе и чай	Остатъци от пестициди, неразрешено вещество Толфенпирад в органичен зелен чай на прах	Япония/ доставено в България	Потенциален
Риба и рибни продукти	Миди (<i>Donax trunchulus</i>) с наличие на <i>E. coli</i> над допустимите норми.	България	Сериозен

Категория храни	Опасност	Произход/Свързана страна	Ниво на риск
Мед и пчелно млечице	Установено ниво на 5-НМФ, надвишаващо максимално допустимата граница за мед	България	Потенциално сериозен

С цел гарантиране на безопасността на храните и опазване на общественото здраве, всички нотификации, в които България е посочена като страна на произход или участник във веригата на доставки, се обработват в съответствие със строго утвърдени механизми за официален контрол и бърза реакция. Уведомленията, разпространявани ежедневно от Европейската комисия чрез платформата iRASFF, се предоставят без забавяне на компетентните институции на национално ниво за своевременно проследяване, оценка на риска и предприемане на необходимите мерки.

Следва да се има предвид, че част от публикуваната информация подлежи на последващо допълване или корекция, тъй като действията по проследяване и анализ остават активни до пълното изясняване на конкретния случай. В съответствие с европейското законодателство относно общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, събирането и обменът на данни по линия на системата за бързо предупреждение са динамичен процес, зависим от напредъка по разследванията.

През разглеждания период са подадени от страна на България 6 нотификации, свързани с наличие на **микотоксини и неразрешени вещества** в храни и хранителни добавки с произход основно от **Турция и САЩ**. В продукти като **шамфъстък и сушени смокини от Турция** са отчетени **високи нива на афлатоксини**, които представляват сериозен риск, особено при продължителна експозиция. Подобни замърсители са открити и във **фъстъци с произход от САЩ**. Наред с това, в **хранителна добавка, продавана онлайн от сайта iherb.com**, е открито **неразрешено вещество – Дехидроепиандростерон (DHEA)**, което представлява хормон, естествено произвеждан от организма, но с възможни ефекти върху хормоналния баланс при прием като добавка. Допълнително, в **месен продукт от България** е открит патогена **Listeria monocytogenes**. Нотификациите илюстрират повишената необходимост от засилен контрол върху внос на храни от трети страни, както и върху продукти, предлагани чрез онлайн търговия, с оглед защита на общественото здраве.

На базата на направения преглед на нотификациите от системата RASFF за юли 2025 г. се установява по-висока честота на несъответствия при храни, произхождащи от държави като **Полша, Индия и Испания**. Това подчертава необходимостта от по-строг и проактивен контрол върху вноса на храни от тези страни, с цел гарантиране на безопасността и ограничаване на достъпа на потенциално рискови продукти до потребителите.

Настоящият документ представлява обобщен аналитичен преглед, изготвен от Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) въз основа на публично достъпни данни от системата RASFF. Данните и изводите в него имат **информационен характер** и **не представляват контролна мярка, становище с правна сила или препоръка към компетентните органи**.

Центърът за оценка на риска по хранителната верига няма регулаторни или контролни правомощия, а дейността му по оценка на риска се основава на принципите на независимост, научна обективност и прозрачност, в съответствие със Закона за ЦОРХВ (чл. 5) и Регламент

(ЕО) № 178/2002³. Възможните действия по контрол, регулация или управление на риска са изключителна компетентност на съответните национални органи.

В този контекст, компетентният орган, отговорен за официалния контрол и регулацията в областта на безопасността на храни, фуражи, както и на материалите и предметите, предназначени за контакт с храни, е Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ), в съответствие с действащото европейско и национално законодателство, включително Регламент (ЕС) 2017/625⁴ относно официалния контрол. В качеството си на член на мрежата iRASFF, БАБХ използва информацията от системата – включително относно категории продукти, видове опасности и страни на произход – за приоритизиране на официалния контрол, така че той да бъде последователен, ефективен и съобразен с актуалните рискове, с цел защита здравето на потребителите.

Източник:

[European Commission](https://webgate.ec.europa.eu/rasff-window/screen/search), RASFF Window, <https://webgate.ec.europa.eu/rasff-window/screen/search>

Други научни становища и актуална информация в областта на Анализа на данните, получени от системата за известяване за храни и фуражи (RASFF), както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>.

<https://corhv.government.bg/Анализ-на-данните-от-системата-за-бързо-предупреждение-за-храни-и-фуражи-rasff--с-82>

Изготвил:

инж. Даниела Новакова

Главен експерт

Дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“, ЦОРХВ

Дата: 07.08.2025 г.

³ Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните, *ОВ L 31, 01/02/2002, р. 1–24*

⁴ Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 година относно официалния контрол и другите официални дейности, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита, за изменение на регламенти (ЕО) № 999/2001, (ЕО) № 396/2005, (ЕО) № 1069/2009, (ЕО) № 1107/2009, (ЕС) № 1151/2012, (ЕС) № 652/2014, (ЕС) 2016/429 и (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета, регламенти (ЕО) № 1/2005 и (ЕО) № 1099/2009 на Съвета и директиви 98/58/ЕО, 1999/74/ЕО, 2007/43/ЕО, 2008/119/ЕО и 2008/120/ЕО на Съвета, и за отмяна на регламенти (ЕО) № 854/2004 и (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 89/608/ЕИО, 89/662/ЕИО, 90/425/ЕИО, 91/496/ЕИО, 96/23/ЕО, 96/93/ЕО и 97/78/ЕО на Съвета и Решение 92/438/ЕИО на Съвета (Регламент относно официалния контрол), *ОВ L 95, 07/04/2017, р. 1–142*